

ze dne 9. února 1935, kterým bylo žalovanému družstvu podle § 3 vlád. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. povoleno příročí do konce roku 1937. Dovolání není v té příčině oprávněno. § 3 uved. vlád. nař. mluví výslovně jen o částkách, kterými členové družstva přispěli na úhradu stavebního nákladu z vlastního jmění, a stanoví, že pro tyto částky může ministerstvo sociální péče poskytnouti družstvu příročí. I dotčený výměr ustanovuje, že stavební příspěvky členů, kterými členové přispěli na úhradu stavebního nákladu z vlastního jmění, nemohou zatím do konce roku 1937 býti žalovaným družstvem vypláceny ani na něm vymáhány. Je tedy jisto, že pro zápůjčky nečlenů příročí povolovati nelze a že také ani pro takové zápůjčky povoleno nebylo. Opačný názor nelze vyvoditi ani z důvodové zprávy k § 3 vlád. nař. č. 160/34 Sb. z. a n., neboť i tam se mluví jen o členech družstva. Člen družstva má účast na jmění družstva, zejména na jeho činžovních domech, na jejichž stavební náklad přispěl, kdežto nečlen takové účasti nemá, a je proto rozlišování mezi stavebními zápůjčkami členů a nečlenů odůvodněno. Dovolatelův názor, že by se toto opatření mohlo obejít tím, že by člen družstva, který složil stavební zálohu, postoupil svou pohledávku na její vrácení nečlenu, je lichý hledíc na ustanovení § 1394 obč. zák., podle něhož jsou práva postupníková v příčině postoupené pohledávky táz jako práva postupitelova. V souzeném případě bylo však odvolacím soudem zjištěno, že žalobkyně nikdy členem žalovaného družstva nebyla a že částku 9.000 Kč poskytla družstvu ze svého jmění a svým jménem. Nepatří proto ona zápůjčka pod shora uvedené příročí.

Čís. 17270.

Pokud jest podnikatel hor odpověden za vysušení pozemku dolováním.

(Rozh. ze dne 6. října 1938, Rc I 3326/37.)

Žalobce, majitel pole č. kat. 1454/1 v B., v jehož blízkosti se nalézá 30 m hluboké, žalovanému podnikateli hor patřící povrchové dílo R., se na žalovaném domáhá zaplacení 13.933 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody, jež mu vznikla znehodnocením pole, jednak tím, že v části pole obrácené k povrchovému dílu povstaly četné, hluboké, s okraji povrchového díla rovnoběžně běžící trhliny půdy, jednak tím, že dolováním klesla hladina spodní vody, takže vlhkost pozemku byla silně zmenšena. Nižší soudy uznaly co do částku 12.534 Kč s přísl. podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Prvý soud posoudil věc správně po právní stránce uznav, že žalobce jest oprávněn domáhati se na žalovaném náhrady škody, která mu byla způsobena nejen trhlinami půdy, nýbrž i odnětím spodní vody žalobcovu pozemku následkem povrchního dolování provozovaného žalovaným.

Toto žalobcovo oprávnění vyplývá i pokud se týká spodní vody z ustanovení § 170, písm. a), hor. zák., podle něhož má podnikatel hor prováděti dolování takovým způsobem, aby byly zamezeny škody na majetku. Žalobce se nedomáhá náhrady za vodu a neuplatňuje škodu na vodním majetku, který mu hledíc na právní povahu spodních vod ani nepřísluší. Žalobou jest požadována náhrady škody způsobená provozem hor na pozemkovém majetku žalobce tím, že byla snížena úrodnost pole následkem toho, že stažením spodních vod, po případě klesnutím jejich hladiny, jest horním vrstvám pole odňata vlhkost potřebná pro život rostlin na něm. Není proto rozhodující, že spodní vody nejsou vlastnictvím žalobce ani někoho jiného, když se působením dolování žalovaných na tyto vody stalo, že žalobci byla způsobena škoda na poli, jehož jest vlastníkem. Za tuto škodu na pozemkovém majetku žalobcově odpovídá žalovaný podle § 170, písm. a) hor. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud se předem obírá právním posouzením věci. Jest ovšem pravda, že t. zv. spodní voda jest res nullius a že nemůže býti předmětem věcných práv, tedy také ne předmětem práva vlastnického a že není součástí půdy ani příslušenstvím pozemku. To platí však jen o spodní vodě, pokud jest pod povrchem ve svém přirozeném tekoucím nebo stojatém stavu. Jakmile se však části této vody spojí s horninou nad ní položenou, stanou se součástí živin v půdě a podmínkou úrodnosti, nejde již o vodu spodní, naopak tato část jest již stabilisována na určitém místě a zabrána (okupována) majitelem pozemku. Tato část nemůže býti již v jiném vlastnictví než celek. O této části vody platí proto již všeobecný předpis § 364 obč. zák., podle něhož výkon práva vlastnického, jakož i každé uplatnění soukromé sféry jest možno jen potud, pokud se neděje zásah do práv třetí osoby. O takovýto zásah nejde, týká-li se spodní vody v přirozeném jejím stavu, však jde oň, jde-li o vodu spojenou ve formě vláhy s podstatou pozemku. Proto platí zde již také předpis § 170 a) hor. zák. a § 364 a) obč. zák. a žalovaný jest jako horní podnikatel odpověden za škodu způsobenou odnětím této vláhy.

Čís. 17271.

Ustanovení § 1117 obč. zák. platí nejen tehdy, má-li najatá (pachtovaná) věc přirozené (fysické) vady, ale i tenkrát, jestliže též jiné příčiny, jež nezáležejí ve fysickém nedostatku najaté (pachtované) věci, činí ji nezpůsobilou k vymíněnému užívání.

Takovými nedostatky nejsou však skutečnosti (nedůvěra obecnstva), mající vliv jen na zdárný stav (prosperitu) podniku provozovatele v najatém předmětu.

(Rozh. ze dne 18. října 1938, Rv I 1536/38.)